

L a t w e e f c h u N w i s e s.

Nr. 17. Zettortdeenâ 24. April 1852.

No Zelgawas.

Za Deew's tew usleet kustu, tad ne kurni, bet pasemmojees appaksch winna warrenas rohkas. Za patte kas tewi pagahse, spehji arri tewi pazelt un pa-augstinacht. Zo buhs teem wehtrâ likt un farwâ firdi paturrecht, kas dabuja to bikkere dsert, kur dibbenâ schultis un wehrmelles.

Pagahjuse fesdeena bija pee mums behdu un raudu deena. Pulksten Itôs us wakkara pussi fahk us weenu reisi ar wisseem basnizas pulksteneem swanniht. Tad dsird pilsehtneeki ka uggungrehts effoht. Dohdabs laudis par Esara wahrteem us plazzi, eerauga abbejus Stuhrmannus — Vohrentschus un Lihfschus — kas pillâ degshanâ. Sastrehja nu leels fahschu pulks, un jauni lungi, pats Dffenberga leelskungs bija nahzis glabht un schelocht — bet wifs publiasch bija welti. Puhte par to deenu tohti stipris wehfsch un tik lihds ka uggung's bija ischahwusees no Lihfscha istabas jumta, tad pehz ihfa laika degg arri tahs ehkas kas appaksch wehja stahweja. Sahk nu wehfsch tahs dsirksteles dsennacht un deggofchi kufchi atfneeds Vohrentscha kuhstis un istabu, un kad faulite taifijahs no-eet, tad diweju fainneeku un dauds kalpu labbums bija pelnu tschuppa. Zsrahwe gan wehl sirgus un zittus no gohwju lohpeem, bet jau fihki lohpiini aisgahje pohstâ.

Vohrentschu faimeneeks un basnizas pehrminderis pee muhsu Annes basnizas, tapatt arri Lihfschu faimeneeks preelsh pahri gaddeem tik jaunus istabas few bija zehlfuschi. Scho pawaffari jau leddus dikti tohs aisnehme un ehkas sadraggaja. Dabbuja wihri eelsh teem leeleem uhdeneem breefmas redseht. — W! nu wehl grubtaki schinnis deenas tas Kungs farwus mihtus behrnus peemelkejis!

Zerredams, ka daudseem labs prahts buhs us teem nelaimigeem nodeggufcheem, kahdu

palihdsibu pasneegt, luhdsfahs, tee griibbetu farwas dahwantinas woï nu pee mannim nodoht, jeb arri teem nodeggufcheem pascheem nostel-leht. Deew's teem gan atmakfahs farwâ laika!
Zelgawâ, 15tâ April deenâ 1852.

Zelgawas Latweeschu rihta mahzitajs
Conradi.

Zaunas sinnas.

1851 9tâ November Leel Eseres Laifschu Pohstu klehts ar ugguni aisgahjuse. Wainu ne sinn; stahde irr 383 rub. Tai paschâ nakti arri Leel Eseres Zblaischu rija zaur to irr nodeggufe, ka labbibu no ahrdeem nemdami kahds kuhlis krahfne eekrittis. Stahde irr 142 rub.

5tâ November Naudittes Sillu krehga rija zaur to nodeggufe, ka wakkara pee wehjluktura linnus kulstijuschi. Kad wiffa rija ar pakulu pihfschteem pilla bijuse un schee pihfschli arr pee wehjluktura peekehrufchees, tad schee pee luktura fahkufchi degt un arri wiffi pihfschli, kas rijâs pa gaisu krehjuschi, tik ahtri eedeggschees, ka laudis tiffu tiffai pa durwim wehl warrejuschli isbeht. Senn deenahm jaw likkumi stipri irr aisleegufchi linnus wakkara taifih — bet Deewamschehl laudis wehl ne klausa un ne klausa!

20tâ November ar to paschu wainu arri Kalnamuischas (Hofzumberge) Stangu rija nodeggufe.

5tâ Dezember Nerretas Kanneneeku rija un 20tâ Dezember Xurumuischas (pee Zelgawas) Zihlu rija nodeggufe. Wainu ne sinn.

18tâ Dezember Waltaites Kirspehle Wezs Pelzes Wuischarraju nams ar daschadahm mahju leetahm ar uggumi aisgahjis. Stahde irr 400 rub.

22trâ Dezember 50 gaddus wezs kalps Zurris Spinge no Zelf-Paddures Lawingu mahjahm ar farwu sirgu us muischu brauzis dehtus

(plankas) sagt. Sakerts un zeetumâ eeliks, isbehdsis un dahrsâ pakahrees! Tè warr mahzitees, zil pateefigs tas fwehtais wahrds irr, tas fakka: „Zo grehtu nopelns irr ta nahwe!“

22trâ Dezember Alswanges meschâ pehz laupitajeem melledami, kas Baronam Stempelam no Nisputtes us Alswangi braukdamam bij uskrittuschi, — laudis meschâ usgahjuschi kahdâ masâ 4 pehdus plattâ, 3 pehdus garrâ un 3 pehdus augtâ no kohleem semmè eetaisfîtâ buhdinâ kahdu nomirruschu 60 gaddus wezzu nepasihstamu wihru, ar wezzu mehteli, pellekahn bilfehm un pastalahm isgehrbtu un ar kaschoku apsegtu. Tè winsch ar flimmibu nomirris un tas israhdahs, ka schis warr buht irr bijis tas isbehdsis saldats Andreis Kopstahls.

22trâ November Zirawas meschafargs Gernefts Lutters kahdâs kahsâs labbi eedsehrees un pellu schluhni gahjis gulleht, turpat ar flaktu nomirris.

19tâ November Leel Abguldes Sudmallu Frohgâ tus kalps Jurris Murels stipri eedsehrees un us behninu kahpdams isgulleht, nokrittis semmè un nosittees! Ah re! mihla brandwihna spehks!

30tâ November tas Bauflas uhdens fudmallu meldera sellis Scheibe ar teem ammata puifscheem Krüger un Töbel ar laiwu kahdam fudmallu balkim pakkat fprehjuschi, fo leddus bij aisneffis. Pee Meschohtenes muischas pahrezekamâ weeta laiwa usgahjuse us tani, apgahsufees un Krügers noslibzis. Scheibes 3 werstes tahtaki nogrimmis un til ween Töbels isglabhts tappis.

20tâ Dezember Kurfschu mahzitaja muischas rija ar labbibu nodegguse. Skahde irr 300 rub. Rija itt tuwu klahr pee zekka bijuse un kahds zekka wihrs to ar farwu pihpiti buhs eededsinajis.

30tâ Dezember tas billetneeks Gedberts Klahsohns pee Emburgas jahdams pahr kahdu dambi, kas appluddis bijis, ar sirgu kas isbihjees un fahnis lehzis, dsikmâ eestrehjis un noslibzis, jebchu laudis klahru bijusch.

1852 26tâ Januar Nisputtes Paddures

muischas rija ar ugguni aisgahjuse. Skahde irr 924 rub. Wainu wehl ne sinn. Tapat arri Leel Wehmelmuischas Steddelneeku rija nodegguse 14tâ Webruar.

17tâ Webruar Wilkumuischas (Jaunjelgawas aprinki) Skaparu laidars ar ehdamo nodehsis. Skahde 150 rub.

4tâ Webruar kahds Embuttess fainneeks no pagasta teefas par to fohdibu dabbusis, ka schis ar kahdu meitu bij laulibu pahrkahpis, wakkarâ fawâ rija pakahrees.

22trâ Webruar kahds Widsemmes semneeks us Jaunjelgawu nahzis pee farweem raddeem fehrst, un wakkarâ kahdâ schihdu nammâ pakahrts atrasts. Tâ rahdahs, ka pats darrijis.

14tâ Webruar Bahrbeles Gehrku nams (Bauflas apr.) nodehsis. Wezs sturstens essoht wainigs. Skahde 957 rub.

5tâ Merz Leel Salwes Osennu kalps Johrgis Lenke pee malku zirshanas no kohla nosfists tappis.

29tâ Webruar Lindes muischas Zirschu puifis Fahnis Rosenfeld, 27 gaddus wezs, arri tadeht no kohla nosfists tappis, ka winsch naw klaufijis, kad 3 wihri wiannam irr usfaukuschi, lai behgoht nohst.

13tâ Merz Leel Gezawas Pipparu fainneeks Mikkel Kalderanzki pats pakahrees. Wainu ne sinn.

2trâ Merz Zelf-Paddures Lushchu puifis Mikkel Jannkowski, 25 gaddus wezs, lihds ar zitteem granti rakdams un par dauds drohschi undsiki bedre eerazzees, zaur to irr nosfists tappis, ka bedre fagahsufees.

14tâ Merz Krohna Wirzawas Smelschu Frohga rija, fur laudis eelschâ mahjojusch, ar wisseem lohpeem un mantahm nodegguse. Skahde irr 415 rub. Wainu ne sinnoht.

19tâ Merz Bauflas muischas Skalderu rija nodegguse. Wainu ne sinnoht. Skahde irr 220 rub.

10tâ Merz Jelgawâ kahds Wahzsemneeks, Ahdminu sellis, ar puzznasi kallu pahrgreesees. Zo tuhda nonessusch us apgahdaschanas nammu, fur dakteri zerre to isahrsteht.

11tâ Merz kahda pee Pankelmuischas peederriga meita Zelgawâ Mamanowa namnâ draudejuse fewi pakahrtees un arri gahjuse tâ darriht, bet laudis to isglahbuschi no nahwes un schi teefâ nodohta sawu pelnitu fohdibu baudiht.

S—3.

• **Sauna sinna is Mihgas pilssehtas.**

Zeenigs Awischu apgahdatajs pehrnajâ gaddâ schinnis lappas darrija sinnamu, ko mihtais U. Leitan bij farakstijis, ka zeeniga mahte Treu daschadas grahmatas par gluschi lehtu naudu pahrdohdohd. Schi sinna irr drihs isplehtusees pahr Kurfemmi, Widssemmi un muhsu schelliga Keisera pilssehtu Pehterburgu, tâ ka no ta leela krahjuma daschas grahmatas un lappas wiffas jau irr ispirktas, un no daschahm wehl til kahds masums atlizjis. Sintu reis paldeews fakka Winna zeenigam Awischu apgahdatajam un wisseem, kas Winnas krahjuma rakstus wehl zeena un mihto, un wehle no firds dibbena, ka tee padohmi un spehzigas mahzibas, kas tannis irr eefschâ, arri pee wissu dwehselehm tâ swehtigi darbotohs, kâ tas irr notizzis Widssemme ap-palsch Ehrgleem Sggaunu mahjâs kahdam brahtam, kas mums tâ raksta:

Es jums ar wahrdeem ne warru schinni dschwibâ pateikt par to, ka zaur jums esmu mahzjees to Rungu Kristu pasiht, — no ta Pawaddona 1844 preeksch teem, kas pehz ta ihsta debbes-zelka prassa, kâ arri no tahs dahrgas Meddus-lahfites is ta almina kalna Kristus.

Es jums un juhsu nomirruscham Treu-Zehwam to ne warru atmaksah, ka juhs mannu nabbagu dwehseli effat dseedinajuschu un glahbuschi no muhschigas pasuschanas. Tas Rungs Kristus lai jums un juhsu nomirruscham Treu-Zehwam to atmaksa tur muhschibâ pee juhsu dwehselehm ar to nesawihstamu krohni tahs nahklamas dschwibas, us ko wiffi tizzigi sawu zerribu leek, ka juhs to dabbujeet pee Runga Kristus pastaras teefas preekschâ cemantoh.

(Schee wahrdi naw wiss isdohmati, bet rit-tigi norakstiti no winna grahmatas, kas mums rohka.)

Zeeniga mahte Treu daschas grahmatas wehl lehtaki pahrdohd, un rakstu krahjumâ wehl kahdas jaunass grahmatinas atradde. Tapehz no jauna wiffas, ko pee winnas warr dabbuht, darram sinnamas.

- 1) Döbner, U., Swehti stabsti is Deewa wahrdeem islassiti. Maksa ne-eeseeti 25 kap., eeseeti pufs-ahdas wahkâ 40 kap. f.
- 2) Bihbeles Katkismus, ne-eeseets 12½ kap., eeseets 15 kap. f.
- 3) Treu. Kâ gahjis pasaulé ar kristigu tiz-zibu. Pufs-ahdas wahkâ eeseeta 30 kap. f.
- 4) Martina Luttera masais Katkismus ar kah-deem peelikkumeem. Dhtra drikke. Maksa ne-eeseets 4½ kap., eeseets 7½ kap. f.
- 5) Luttera masais Katkismus Wahisti un Lat-wiski kohpâ, ne-eeseets 4 kap., eeseets 5 kap. f.
- 6) Kollektas, jeb kâ Deewa-kalposchana eefsch Latweeschu basnijahm swehtdeenâs un sweht-lôds irr ja-turr. Maksa 1 kap. f.
- 7) Sinnas pahr Martinu Lutteru. 6 kap. f.
- 8) Sinna no teem swehtdeenu un swehtku Ewan-geliumeem un Lekzioneem. Maksa 5 kap. f.
- 9) Sinnas pahr sahtibas beedribahm. 1 kap. f.
- 10) Spreddikis, kas tappis teikts weenâ basnijâ, kad tai draudse taifjahs sahtibas-beedribu eezelt. 1 kap. f.
- 11) Dahrga meddus lahfitis is ta almina kalna Kristus. 1 kap. f.
- 12) Swehta luhgschanas grahmata preeksch salditeem, Eurreem Luttera tizziba. 5 kap. f.
- 13) Kâ jaunekki Leeldeenâs swehtkus swehti. 2 f.
- 14) Kâ jaunekki Waffaras swehtkus swehti. 2 f.
- 15) Diweem kungeem zilweks ne warr kalpoht. 1 kap. f.
- 16) Deewa wahrdu mihtotajeem p i r m a sehja desmit saujas lappas. 25, eeseeta 30 kap. f.
- 17) Deewa wahrdu mihtotajeem o h t r a sehja wiffas desmit saujas til patt kâ I., 1—10.
- 18) Deewa wahrda mihtotajeem t r e s c h a sehja desmit sehjas arr til patt kâ I. un II., 1—10 III., us balta lihmeta papihra 30 kap. f.

- 19) Tas Patweefchu Draugs 1833, 1837, 1838, 1839. 15 kap. f. katrs gadda gabjums.
- 20) Pawaddons 1844 un 1845. 25 kap. f.
- 21) Tas Patweefchu Draugs ar Pawaddonu kōhpā 1840, 1841, 1842. Katrs gadda gabjums maksa 40 kap. f.
- 22) Daschadas beheu wallodas. 5 Kap. f. M. 3.

Wehl kahda pahrtulkofchana no tahs fche peeminnetas grahmataš: Pawuizofchanaš.

No kartuppekeem.

Par kartuppekeem wiršpirmaš Deerwam jāpateiz, un tad tam Calenderam Drake, kas pirmais tanni gaddā 1586 tohs no Amerikas atwedde us Calenderu semmi, no kurrenes tee pamafitinam ir us mams irr atnabkufchi. Ne kad ne spēšim winnam deesgan pateikt par tahdu leelu labbumu, jo winnus warr ehst faufus ar fahli, warr tohs peelikt pee kahpofteem, rahzineem, greesneem (kahteem) un sirneem, warr no teem maiši zept, feerus taišiht, un ko tik ween gribbi no winneem isdarriht.

Kabba un weffeliga maiše tā taišama no kartuppekeem. Šaufus un weffelus kartuppetus waišaga apstufst no ahdas un no semmes, tad tihrus ar nafi plahnōš gabbalindš fagreest, kōhka traukā eebeht, us teem tihru aukstu uhdeni usleet, un tā lai tee wišfu nakti stahw. Rihā agri isnemmi fagreestus kartuppetus no uhdens, leez tohs katlā, woi kahdā leelā pohdā lihds ne tahli no wiršs, peeļeiji katlu woi pohdu pilnu ar tihru aukstu uhdeni, peeleezi to pee ugguns, un wahri tohs, kameht kartuppeti fašchihst, un par boesu putru palek. Tad nemmi pohdu no ugguns un atdišfini to tā, ka tu warretu rohku turreht šhinni kartuppetu putrā. Isleiji tad šho putru us feetu un trinni to ar rohku, ka šhi putra zaur-eetu us flauktami. Wakkarā leez to putru baljā, kureā maiše tohp eejaukta, un peeberri til daudš miltu, kā deht apmihzišchanaš wai-

jadsigs, bet uhdens ne lahfiti, eejauzi un pahrmihzi labbi mihklu, apsedsi un aptinni balji ar palagu un nostatti to us nakti filtā weetā. Agri atkal pahrmihzi labbi mihklu bez uhdens, un peeberri til daudš miltus, ka mihkla buhtu labbi beesā. To apseetu mihklas balji stahdi atkal filtā weetā un tā lai winna stahw 3 lihds 4 stundas. Ekurrini krahfni wairak ne kā deht šchahdas maišes, taiši kukkulus un bahši tohs krahfne. Maiše jo labba buhs, ja wehl drufzia fahta un kimmenu peelikti.

(Lurpiffkam wairak.)

Teefas fluddinašchanaš.

Wišfi tee, kom kahdas praššichanaš pee ta Pommušchāš šaimneeka Mahrtin Derauzki no Rijeneeku mahjahn, par kurre mantu parradu deht konkurse spreesta, tohp zaur šho usaižinati, diwu mehnešhu starpā, prohti lihds 7to Juhni f. g., šamas praššichanaš šcheit usdoht un kā pehz likkumeem wehlehts peerahdiht, jo wehlok neweenu wairs ne klaušibš. Pommušchāš pagasta teefa, tai 1mā April 1852.

(Nr. 35.) ††† Jahn Tschifste, teefas wezz.

J. Braufeld, teefas šrihweriš.

No Jrlawaš pagasta teefas tohp wišfi mantineeki un jebkurri parradu deroži ta Merz mehneši f. g. laulibā beš behneem nomiruscha Petertables muišchāš Dserwu šaimneeka Mikkel Stahl, kā arri tee, kas winnam ko parradā buhtu, zaur šho usaižinati, pee šaubeschanaš šamas teefas diwu mehnešhu starpā, taš irr lihds 9to Juhni f. g., kas par to weenigu un isšlehgschanaš terminu noliktš, ar šawahm praššichanahm un peerahdišchanašm šcheit peeteiktēs, jo wehlok teem pirmejem muišchigu kluffuzeešchānu un teem obtrejem dirfabrtigu maksu par šameem nepeeteiktēem parradeem usliks. To buhs wehrā likt! Jrlawaš pagasta teefa, tai 7tā April 1852.

(L. S.) ††† Jekhab Furge, pag. wezz. weetā.

(Nr. 100.) Kollegien-Registrators E. Schwald, pagasta teefas šrihweriš.

Sinna par jaunu grahmatu.

Pee J. W. Steffenhagen un dehla Jelgawā warr dabuhst:

Jahna Arudta Paradišes dahrsinšch, jeb luhgschanaš grahmata. Pahrtulkota no H. F. Hesselberg. 252 pušslappas šništi. 40 kap. Cefect. 50 kap. f.

Š i n a. Tee Wahzjemmes augkufchki, par kurreem mehš mušfu Awifes Nr. 16 ešfan fluddinajufchi. Rihgā jaw irr atnabkufchi un nabkufchā neddeš Jelgawā vee M u l e r t a šunga leelā celā buhs dabujami.

W i h w d r i f f e h t.

No juhrmallas-gubernias augstas waldischanaš ruffes: Collegienrath v. Braunschweig, Zensor. No. 122.